

PRÍSTUP V POVOĽOVACOM PROCESE - INTEGROVANÁ PREVENIA A KONTROLA ZNEČISTENIA**DOMINIKA OČENÁŠOVÁ****ATTITUDE IN INTEGRATED PROCESS - INTEGRATED PREVENTION AND POLLUTION CONTROL****ABSTRAKT**

Integrované povolenie neznamená zvýšenie povinností, naopak umožňuje prevádzkovateľom aktívne sa zapojiť do povoľovania, presadiť svoje názory pri spoločnej komunikácii medzi povoľujúcim orgánom a prevádzkovateľom, čo doterajšia prax neumožňovala. Nový prístup v povoľovacom procese znamená prechod od doteraz uplatňovaného tzv. zložkového systému posudzovania a povoľovania prevádzok k integrovanému povoľovaniu. Je to nový prvok, s ktorým neboli žiadne praktické skúsenosti a ktorý kladie veľké nároky na obidve strany, ktoré sa v tomto procese zúčastňujú.

KLúčové slová: IPKZ, integrované povolenie, povoľujúci orgán, kontroly, prevádzkovateľ

ABSTRACT

Integrated permit doesn't mean increased responsibilities contrariwise allow operators be actively connected to the permitting, transpose their own ideas in communication between competent authority and operator what existing practice doesn't allowed. New attitude in integrated process represents change until now applied segment system of assesment and permitting installations to the integrated permitting. It is a new aspect with which we haven't got practical experiences and make demands on both sites which are in this process involved.

Key words: IPPC, integrated permit, competent authority, out-sites visits, operator

ÚVOD

Starostlivosť o životné prostredie je koncepcia, ktorú zaujala spoločnosť smerom k životnému prostrediu. Cieľom starostlivosti o životné prostredie je zachovať alebo zlepšiť jeho kvalitu s ohľadom na všetky organizmy vrátane človeka, pri dodržovaní zásad udržateľného rozvoja. Starostlivosť o životné prostredie sa realizuje ako tvorba a ochrana životného prostredia. Tvorba životného prostredia je cieľavedomá ľudská činnosť zameraná na optimalizáciu prírodných aj umelých zložiek krajiny (urbanizmus, stavebná činnosť, hospodársko-technické úpravy pozemkov, meliorácie, protipovodňové úpravy, rekultivácie...). Ochrana životného prostredia zahŕňa činnosti, ktorými sa predchádza znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia, alebo sa toto znečisťovanie obmedzuje a odstraňuje; zahŕňa ochranu jeho jednotlivých zložiek alebo konkrétnych ekosystémov a ich vzájomných väzieb, ale aj ochranu životného prostredia ako celku.¹ Životné prostredie je nevyhnutnou podmienkou našej existencie a prežitia. Je to jediné prostredie pre život, ktoré máme. Logickou nevyhnutnosťou teda je chrániť ho a zveľaďovať. Len poznanie však nestačí. Skutočnou zárukou udržania a zlepšenia súčasného stavu životného prostredia sú zákony a ich efektívne uplatňovanie.

Významným nástrojom presadzovania legislatívy životného prostredia do praxe je kvalifikovaná inštitúcia kontroly so zákonnými oprávneniami udeľovať sankcie. Na Slovensku je hlavným realizátorom takejto politiky Slovenská inšpekcia životného prostredia, ktorej zriaďovateľom je Ministerstvo životného prostredia SR.

Slovenská inšpekcia životného prostredia (ďalej iba SIŽP) je odborný kontrolný orgán, ktorý vykonáva štátny dozor a ukladá pokuty vo veciach starostlivosti o životné prostredie a vykonáva miestnu štátnu správu na úseku integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia². Na činnosť, ktorú SIŽP bezprostredne po účinnosti zákona o IPKZ začala vykonávať, bolo potrebné zriadiť nový útvar a zabezpečiť personálne, materiálne a v konečnom dôsledku aj technicky. Vznikol útvar integrovaného povoľovania a kontroly (ďalej len OIPK) v Inšpektorátoch životného prostredia v Bratislave, Vysunuté pracovisko v Nitre, v Banskej Bystrici, Žiline a v Košiciach.³ Ústredie koordinuje prácu SIŽP v celoštátnom i medzinárodnom rozsahu. Pôsobí ako druhostupňový - odvolací orgán voči prvostupňovým rozhodnutiam Inšpektorátov.

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania je jeden z hlavných nástrojov medzinárodnej environmentálnej politiky pre uskutočňovanie trvalo udržateľného rozvoja.⁴

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania ako forma/nástroj integrovanej ochrany životného prostredia predstavuje posun od starostlivosti o zložky životného prostredia (vzduch, voda, pôda) k výrobným činnostiam. Podľa výrobných činností je rozdelená aj pôsobnosť integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania.⁵

¹ Starostlivosť o životné prostredie. - [on-line] Available on - URL: <http://www.enviroportal.sk/environmentalne-temy/starostlivost-o-zp>

² Slovenská inšpekcia životného prostredia [online]. Dostupné na internete <<http://www.sizp.sk/>>

³ NITSCHNEIDEROVÁ, H. 2005. In *Enviromagazín*. Banská Bystrica: MŽP SR a SAŽP, 2005. s.6-7. ISSN 1335-1877.

⁴ CHOVANCOVÁ, J. - HUTTMANOVÁ, E. - ADAMIŠIN, P. et al.: Practical application of cleaner production in small sized enterprise. - In: 6. International quality conference - Kragujevac, University of Kragujevac, 2012. - ISBN 978-86-86663-82-5. - CD-ROM, S. 947-952.

⁵ RUSKO, M.: Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo. - 1. vyd. - Žilina : STRIX, 2006. - 389 s.

Poznanie vzťahu požiadaviek zákona o integrovanej prevencii a požiadaviek noriem pre EMS a QMS je výrazne stimulujúcim faktorom ako pre prípravu žiadosti o integrované povolenie, tak pre uplatňovanie systémov environmentálneho manažérstva a ich auditovanie, certifikovanie, overovanie.⁶ Hlavným cieľom integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania je ochrana životného prostredia ako celku pred priemyselným a poľnohospodárskym znečistením reguláciou prevádzky vybraných zariadení.⁷

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania (Integrated Pollution Prevention and Control) je súbor opatrení zameraných na prevenciu znečisťovania, na znižovanie emisií do ovzdušia, vody a pôdy, na obmedzovanie vzniku odpadu a na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu s cieľom dosiahnuť vysokú celkovú úroveň ochrany životného prostredia a vychádza zo Smernice Rady Európskej únie 96/61/ES z 24. septembra 1996 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia.⁸ Smernica predstavuje nový prístup k ochrane životného prostredia. Transpozícia horeuvedenej smernice do nášho právneho poriadku bola zabezpečená prijatím zákona NR SR č. 245 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon č. 245/2003 Z.z.) zo dňa 19. júna 2003 s účinnosťou od 31. júla 2003 a zákonom 532/2005 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Na medzinárodnej úrovni je integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania upravená, okrem uvedenej smernice Rady EÚ, rozhodnutím Komisie zo 17. júla 2000 o zavedení Európskeho registra znečisťujúcich látok (EPER⁹) podľa článku 15 smernice rady 96/61/ES týkajúcej sa integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania (IPPC)¹⁰, 2000/479/ES a rozhodnutím Komisie z 26. marca 2003 pozmeňujúce Rozhodnutie komisie 1999/391/EC z 31. mája 1999 týkajúce sa dotazníka vo vzťahu k Smernici Rady 96/61/EC týkajúcej sa integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania (IPKZ) (implementácia Smernice Rady 91/692/EEC) 2003/241/EC.¹¹

Zákon č. 245/2003 Z.z. upravuje pre vybrané rozhodujúce zdroje znečisťovania životného prostredia zmeny pri ich povoľovaní, ktoré znamenajú prechod od doteraz uplatňovaného tzv. zložkového systému posudzovania a povoľovania zdrojov znečisťovania na integrované povoľovanie, čo predstavuje zavedenie nového prvku do výkonu štátnej správy.

EÚ akceptovala žiadosť SR o prechodné obdobie do roku 2011 pri Smernici Rady 96/61/ES o integrovanej prevencii a kontrole znečistenia. Vzhľadom na nízku úroveň technologického vybavenia slovenských podnikov boli odhadované náklady implementácie noriem integrovanej prevencie a kontroly znečistenia približne na 25-30 mld. Sk. Ako konštatuje hodnotenie Európskej komisie v Súhrnnej monitorovacej správe o pripravenosti SR na členstvo v EÚ z 5.11.2003 v kapitole 22 – Životné prostredie, pre niektoré kategórie činností a prevádzky v určitých zariadeniach sa dojednali prechodné ustanovenia, t. j. najdlhšie do 31.12.2011 pre 10 zariadení s rôznou dĺžkou prechodného obdobia:

- do 31.12.2006 pre spaľovanie nebezpečného odpadu;
- do 31.12.2007 pre niektoré veľké spaľovacie zariadenia;
- do 31.12.2011 pre niektoré prevádzky v určitých zariadeniach.

Prechodné obdobie sa vzťahovalo na tieto podniky: Považská cementáreň, a.s., Ladce, Slovenský hodváb, a.s., Senica, Istrochem, a.s., Bratislava, NCHZ, a.s., Nováky, SLZ Chémia, a.s., Hnúšťa, Duslo, a.s., Šála. ŽOS Trnava, a.s., Trnava, Bukocel, a.s., Vranov, U. S. Steel, s.r.o., Košice, Matador, a.s., Púchov.

Proces v integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania

Proces v integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania:

1. fáza - pred začatím konania o integrované povolenie:

- konzultácia

⁶ CHOVANCOVÁ, J. - RUSKO, M.: Spectrum of voluntary tools used in application of environmental policy.

In: CO-MAT-TECH 2007, Proceedings of the 15th International Scientific Conference. Trnava, 18-19 October 2007. Trnava : AlumniPress, 2007. ISBN 978-80-8096-032-2, p. 134-143

⁷ WESSELY, E. - KRÁLIKOVÁ, R. - KRUPA, M.: Efficient management in production companies by implementation of PLM. 2008. In: Annals of DAAAM for 2008, Vienna : DAAAM International, 2008 P. 1527-1528. ISBN 9783901509681

⁸ SMERNICA RADY 96/61/ES z 24. septembra 1996 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia

⁹ ROZHODNUTIE KOMISIE zo 17. júla 2000 o zavedení Európskeho registra emisií znečisťujúcich látok (EPER) podľa článku 15 smernice rady 96/61/ES týkajúcej sa integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania (IPPC) (oznámené pod číslom dokumentu C(2000) 2004) Text s platnosťou pre EHP (2000/479/ES)

¹⁰ SMERNICA RADY 96/61/ES z 24. septembra 1996 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia

¹¹ Rozhodnutie Komisie z 26. marca 2003 pozmeňujúce Rozhodnutie komisie 1999/391/EC z 31. mája 1999 týkajúce sa dotazníka vo vzťahu k Smernici Rady 96/61/EC týkajúcej sa integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania (IPKZ) (implementácia Smernice Rady 91/692/EEC), oznámená pod číslom dokumentu C(2003)881, ttext relevantný s EEA, (2003/241/EC)

- spracovanie žiadosti
  - predbežné prerokovanie žiadosti
2. fáza - konanie o integrované povolenie:
- začatie konania - doručením písomného vyhotovenie žiadosti na SIŽP
  - ústne pojednávanie (prípadne aj verejné zhromaždenie občanov)
  - zisťovanie podkladu rozhodnutia
  - vydanie integrovaného povolenia
3. fáza - oznamovanie povolenia po nadobudnutí právoplatnosti integrovaného povolenia
4. fáza - kontrola znečisťovania.¹²

POVOLOVACÍ PROCES

Integrované povoľovanie je proces, ktorý je otvorený širokej verejnosti. Okrem účastníkov konania a dotknutých orgánov sa v ňom môžu zúčastniť aj občianske združenia fyzických osôb, záujmové združenia právnických osôb, ale aj osoby, ktoré môžu byť integrovaným povolením dotknuté.¹³

Vydaniu integrovaného povolenia predchádza náročný a zdĺhavý proces, začínajúci zaslaním výzvy prevádzkovateľom a pokračujúci predbežným prerokovaním žiadosti. Samotný povoľovací proces začína podaním žiadosti, po ktorom nasleduje jej spracovanie a overovanie údajov v prevádzke. Po vykonaní ústneho pojednávania a prerokovaní každej podmienky povolenia s prevádzkovateľom je vydané integrované povolenie.¹⁴ Vydanie integrovaného povolenia trvá 90 dní od ústneho pojednávania, ale maximálne 6 mesiacov od začatia konania – od podania komplexne a správne vyplnenej žiadosti.

Činnosti, na ktoré sa vzťahuje vydanie integrovaného povolenia, sú:

- kategória priemyselnej činnosti č. 1. - Energetika
- kategória priemyselnej činnosti č. 2. - Výroba a spracovanie kovov
- kategória priemyselnej činnosti č. 3. - Spracovanie nerastov
- kategória priemyselnej činnosti č. 4. - Chemický priemysel
- kategória priemyselnej činnosti č. 5. - Nakladanie s odpadmi
- kategória priemyselnej činnosti č. 6. - Ostatné prevádzky

OIPK poskytovali prevádzkovateľom konzultácie k tomu, či prevádzka vyžaduje integrované povoľovanie a v akom čase, ako aj predbežne prerokovávali žiadosti zamerané najmä na obsah a úplnosť pripravovanej žiadosti. Uvedeným činnostiam sa jednotlivé OIPK venovali takmer v každom prípade podania žiadosti.

Lehota na vydanie všetkých integrovaných povolení bola v zmysle zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o IPKZ“) 30. 10. 2007, preto činnosť Inšpektorátov spočívala najmä v povoľovaní prevádzok uvedených v prílohe č. 1 uvedeného zákona.

Vzhľadom k tomu, že 1. januára 2006 nadobudol účinnosť zákon č. 532/2005 Z. z., ktorým sa zmenil a doplnil zákon č. 245/2003 Z. z. o IPKZ, sa SIŽP, ako povoľujúcemu orgánu, rozšírili kompetencie pri povoľovaní v oblasti ochrany ovzdušia, povrchových a podzemných vôd, v oblasti odpadov a stavebného konania.¹⁵

BAT CENTRUM

Činnosť BAT centra je zameraná najmä na zabezpečenie spolupráce v oblasti pripravovanej revízie Smernice rady 96/61/ES o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (ďalej len „IPKZ smernica“) a na oblasť prípravy a revízie referenčných dokumentov najlepších dostupných techník - BREFOV. V rámci tohto procesu sa pracovníci SIŽP zameraní na plnenie úloh BAT centra podieľali na pripomienkovaní relevantných materiálov a zúčastňovali sa rokovani technických pracovných skupín v Bruseli. Za týmto účelom sa zástupca BAT centra zúčastnil nasledovných rokovaní:

- účasť na stretnutí IPKZ expertnej skupiny v Bruseli so zameraním najmä na vysvetlenie významu vybraných pojmov IPKZ smernice a interpretáciu prílohy č. 1 IPKZ smernice,
- účasť na stretnutí IPKZ expertnej skupiny v Bruseli, predmetom ktorého bola najmä príprava podkladov pre prípravu IPKZ príručky,
- účasť na stretnutí IPKZ expertnej skupiny v Bruseli, cieľom ktorého bolo zistenie stavu implementácie IPKZ smernice v jednotlivých členských štátoch, zistenie stavu používania referenčných dokumentov pri povoľovaní IPKZ prevádzok v jednotlivých členských štátoch, príprava plánu činnosti expertnej skupiny na budúce obdobie a príprava revízie IPKZ smernice.

Okrem uvedených rokovaní sa zástupca BAT centra zúčastnil pracovného stretnutia v rámci IMPEL projektu v Londýne, predmetom ktorého bolo identifikovanie vzájomných vzťahov medzi IPKZ smernicou a inými smernicami.

¹² Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania. - [on-line] Available on - URL: <http://ipkz.enviroportal.sk/>

¹³ NITSCHNEIDEROVÁ, H. 2005. In *Enviromagazin*. Banská Bystrica: MŽP SR a SAŽP, 2005. s.6-7. ISSN 1335-1877.

¹⁴ Vyhodnotenie plnenia plánu hlavných úloh útvaru integrovaného povoľovania a kontroly za rok 2007.

¹⁵ Vyhodnotenie plnenia plánu hlavných úloh útvaru integrovaného povoľovania a kontroly za rok 2007.

Okrem vyššie uvedených medzinárodných aktivít sa pracovníci BAT centra podieľali na zabezpečení pomoci a podpory v procese rozširovania EÚ, hlavne v oblasti problematiky implementácie smerníc EÚ prístupujúcimi krajinami. Prednášateľské aktivity BAT centra výrazne napomáhajú k dôležitému kontaktu s priemyselnou obcou, ako aj k nadväzovaniu dôležitých kontaktov so zástupcami priemyslu.^{16, 17}

ZÁVER

Jedným z nástrojov pôsobiacich v oblasti minimalizácie účinkov znečistenia životného prostredia je v štátoch EÚ praktické uplatnenie požiadavkou smernice Rady EÚ 96/61/ES o integrovanej prevencii a kontrole znečistenia. Zmyslom tejto smernice, ktorá bola transponovaná do slovenskej legislatívy vo forme zákona NR SR č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia je dosiahnuť vysokú úroveň ochrany životného prostredia. Hlavným východiskom pre dosiahnutie tohto prístupu je neposudzovať dopad činností na jednotlivé zložky životného prostredia oddelene, ale nájsť optimálne riešenie možných vplyvov činností na jeho kvalitu a na ochranu ľudského zdravia. Napriek tomu, že oblasť integrovaného povolenia je stále relatívne novou problematikou, vďaka nadobudnutým skúsenostiam z procesu vydávania integrovaných povolení, v podstatne menšej miere dochádzalo k prerušeniu konania a následne aj zastaveniu konania, čo svedčí o zlepšení komunikácie medzi prevádzkovateľom a povolujuúcim orgánom.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- CHOVANCOVÁ, J. - HUTTMANOVÁ, E. - ADAMIŠIN, P. et al.: Practical application of cleaner production in small sized enterprise. - In: 6. International quality conference - Kragujevac, University of Kragujevac, 2012. - ISBN 978-86-86663-82-5. - CD-ROM, S. 947-952.
- CHOVANCOVÁ, J. - RUSKO, M.: Spectrum of voluntary tools used in application of environmental policy. In: CO-MAT-TECH 2007, Proceedings of the 15th International Scientific Conference. Trnava, 18-19 October 2007. Trnava : AlumniPress, 2007. ISBN 978-80-8096-032-2, p. 134-143
- Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania. - [on-line] Available on - URL: <http://ipkz.enviroportal.sk/>
- NITSCHNEIDEROVÁ, H. 2005. In Enviromagazín. Banská Bystrica: MŽP SR a SAŽP, 2005. s.6-7. ISSN 1335-1877.
- NITSCHNEIDEROVÁ, H. 2005. In Enviromagazín. Banská Bystrica: MŽP SR a SAŽP, 2005. s.6-7. ISSN 1335-1877.
- Rozhodnutie Komisie z 26. marca 2003 pozmeňujúce Rozhodnutie komisie 1999/391/EC z 31. mája 1999 týkajúce sa dotazníka vo vzťahu k Smernici Rady 96/61/EC týkajúcej sa integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania (IPKZ) (implementácia Smernice Rady 91/692/EEC), oznámená pod číslom dokumentu C(2003)881, ttext relevantný s EEA, (2003/241/EC)
- ROZHODNUTIE KOMISIE zo 17. júla 2000 o zavedení Európskeho registra emisií znečisťujúcich látok (EPER) podľa článku 15 smernice rady 96/61/ES týkajúcej sa integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania (IPPC) (oznámené pod číslom dokumentu C(2000) 2004) Text s platnosťou pre EHP (2000/479/ES)
- RUSKO, M.: Bezpečnostné a environmentálne manažerstvo. - 1.vyd. - Žilina : STRIX, 2006. - 389 s.
- SMERNICA RADY 96/61/ES z 24. septembra 1996 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia
- SMERNICA RADY 96/61/ES z 24. septembra 1996 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia
- Starostlivosť o životné prostredie. - [on-line] Available on - URL: http://www.enviroportal.sk/environmentalne-temy/starostlivosť-o-zpSlovenská_inšpekcia_životného_prostredia [online]. Dostupné na internete <<http://www.sizp.sk/>>
- Vyhodnotenie plnenia plánu hlavných úloh útvaru integrovaného povolenia a kontroly za rok 2007.
- Vyhodnotenie plnenia plánu hlavných úloh útvaru integrovaného povolenia a kontroly za rok 2007.
- Vyhodnotenie plnenia plánu hlavných úloh útvaru integrovaného povolenia a kontroly za rok 2007.
- Vyhodnotenie plnenia plánu hlavných úloh útvaru integrovaného povolenia a kontroly za rok 2006
- WESSELY, E. - KRÁLIKOVÁ, R. - KRUPA, M.: Efficient management in production companies by implementation of PLM. 2008. In: Annals of DAAAM for 2008, Vienna : DAAAM International, 2008 P. 1527-1528. ISBN 9783901509681

ADRESA AUTORA

Ing. Dominika OČENÁŠOVÁ, PhD., Slovenská inšpekcia životného prostredia, Útvar integrovaného povolenia a kontroly - ústredie, Karloveská 2, 842 22 Bratislava, E-mail: dominika.ocenasova@gmail.com

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.

¹⁶ Vyhodnotenie plnenia plánu hlavných úloh útvaru integrovaného povolenia a kontroly za rok 2007.

¹⁷ Vyhodnotenie plnenia plánu hlavných úloh útvaru integrovaného povolenia a kontroly za rok 2006